

Händelser i Skåne åren 964-984

Av Sven Rosborn 2023 med bidrag från Tomas Sielski

Händelser i Skåne åren 964-984

Av Sven Rosborn 2023 med bidrag från Tomas Sielski

Detta är en preliminär rapport. Arbetet med transkribering av texten till hela den tidigare inte kända handskriften *”Gesta Wulinensis”* pågår och det kan komma fram ytterligare upplysningar som berör omständigheter som berättas om i denna artikel.

Några av de arkeologiska bevis för handskriften *”Gesta Wulinensis”* autensitet som författaren som arkeologisk forskare baserar sitt ställningstagande på är upptagna i följande artikel:
”Aspekter på källmaterialet kring Harald Blåtands grav i Polen”
Vid översättningen av ”*Gesta Wulinensis*” 1963 från originalets latin till polska har en av Polens då ledande historiker, chefen för Warszawas Nationalmuseum Stanislaw Lorentz medverkat:
https://en.wikipedia.org/wiki/Stanis%C5%82aw_Lorentz
Detta kan ni läsa om i slutet av denna artikel:
”Slaget år 972 vid Cidini”
Innehållet i dessa artiklar står i skarp kontrast mot de bevisliga felaktigheter som framförts i en recension i ”Fornvännen”. Ni kan läsa författarens genmäle här:
”Att koka soppa på en spik” På engelska: ”Making something out of nothing”

Denna artikel tar endast upp och analyserar de avsnitt ur krönikan *”Gesta Wulinensis ecclesiae pontificum*” som omtalar den politiska situationen i Skåne mellan åren 964 till 984. Uppgifterna från krönikan är markerade med röd text.

Enligt krönikan begick Harald Blåtands far Gorm självmord på sommaren 964. Prästen Avico, krönikans författare som varit ögonvittne till händelsen, berättar hur det gick till:

”Den sista juni samma år (964)*, i avsaknad av hans son och oförmögen att hindra lidandet efter Thiri, satte kungen sig ner i skeppet och, trots våra protester, seglade ut på havet och kunskaperna om honom försvann.”*

Samma år attackerade Haralds brorson Guldharald den västra delen av Skåne:

”Under Herrens år 964 år erövrade Harald (Guldharald)*, son till den döde Konut, son till Gurmd, ön Sconvjue* (Skåne) *efter de hårda prövningarna och med hjälp av Tukki Normandzkiego* (Tukki Normandie) *och hans krigare; och från kung Harald, hans farbror, fick han den i glädje för att skydda den östra delen av sundet från överfall av fientliga människor från Kuitis.”*

Namnet ”Guldharald” förklaras på detta sätt av Avico:

”Harald, kallad den gyllene, efter den krönta gyllene hjälmen, som han var tänkt att bära och som han fick som gåva under en av expeditionerna djupt in i slavernas land.”

År 970 försökte Guldharald att avsätta Harald Blåtand men blev ertappad. Han fördes inför *”de äldste”* och trodde sig ha stöd av dessa mot kungen.

”Han tog emellertid fel ty de dömde honom att förlora sin naturliga rätt och förblindade honom, och dagen efter stod han nådelös inför Herrens domstol för att presentera sina klagomål och påståenden där.”

Kung Harald Blåtands yngste bror Toke blev nu herre över *”Sconvjue”*. Den som fram till 964 varit jarl över Skåne och fördrivits av Guldharald var Björn Jarl. Om honom ska strax berättas mer.

Året 983 kom det till strid mellan Harald Blåtand och Sven Tveskägg. Sven hävdade, som son till Haralds döde storebror Knut, att det var han som hade legitim rätt till Danmark. Knut hade gift sig med obodritkungen Mistivojs dotter Tofa på sommaren 962. Hon var gravid när han stupade på Irland samma höst. Brodern Harald Blåtand gifte sig då med änkan Tofa och på våren 963 föddes hans fosterson Sven (Tveskägg).

Harald och Sven möttes 983 med sina härar vid *”den kungliga staden Rulfsquel”*. Striden avbröts dock snart för en vapenvila. Under denna inträffade en händelse som fick politiska konsekvenser:

”Dessa dagar skulle emellertid aldrig ha blivit ihågkomna för de kommande generationerna om det inte varit för en viss krigare vid namn Wulf, son till en storman Glibir i Scanviue. Wulf var en ädel krigare från laget i fästet Jumniburchu, som tjänstgjorde under skölden av den behornade draken sedan sin ungdom.

Wulf kunde inte motstå att hämnas de orättvisor som tillfogats honom av en av kung Harald´s allierade och hetsad av Tukke lurade han på sin motståndare i bakhåll när kungen beordrade spelen. Detta hände, som jag nämnde ovan, vid tiden när vapenvilan utfärdades bland alla de stridande parterna liksom under de första romerska kejsarnas dagar, ´pax romana´. Medan stackaren försökte hämnas på sin motståndare råkade han istället träffa kungen med en pil i undersidan av låret precis vid knäet, vilket nästan kostade kungen livet då nästan allt blod strömmade från hans kropp.

Kungen räddades av vår broder Poppone, som tog de glödande kolen i sina händer och brände såret på kungen, som han lärt sig av bröderna till munkarna i Frankorum, som utbildats i medicinsk konst och vård av sår orsakade av svärd, pil, spjut eller yxa. Vid den tidpunkten var jag redo att ge absolution till kungen, men hans själ återvände till honom och plötsligt fick han liv, som om ingen någonsin hade skadat honom.

Wulf, som flydde ovetandes om att ha skadat den älskvärde kungen Harald, återvände nästa morgon när han fick kännedom om sitt misstag. Då vädjade han om en snabb barmhärtig död. Kungen uppfyllde emellertid inte den olyckliges önskningar och överlämnade honom i Zvein´s tjänst så länge han (Wulf) *var i livet.*

Vår älskvärde herre och kung över alla danskar, son till Gurmd, som härstammade från de tre brödernas ätt, hade en förmåga att förvandla en fiende till en vän och i detta fall skapade han en trogen följeslagare och försvarare till sin son. Domedagen, som inträffade den natten, kostade många krigare livet då fadern och sonen kom överens kring arvet till landet och avlägsnade Tukke från alla rättigheter till kungariket och till ön Sconviue.”

Toke, kung Gorms yngste son och Haralds lillebror, blev alltså år 983 fråntagen Skåne. Trots att Poppone lyckats bränna kungens sår och stoppa blodflödet var Harald säkert illa skadad. Han fördes därför till fästet i Jomsborg. Regentskapet över Danmark överlämnade han då till Sibir Jarl: *”I Jutland och Selund var Sibir Fultarson den regent som utnämnts av kung Harald.”* Sibir Jarl var gift med kungens syster Estrid.

Toke, som varit storebror Haralds regent i Skåne alltsedan året 971 hamnade genom händelsen vid Roskilde alltså i onåd hos kungen. Om året 984 står följande i *”Gesta Wulinensis”*:

”Samma år begav sig Asbjur, Tukkas son, till Sibir Jarl i Selund för att be om nåd för sin far så att han återigen fick regera från Lvntarumn (Lund), som var hans älskade säte, där han byggt flera tempel för att hylla vår Herre. Sibir Jarl, som det anstår en from och hederlig dödlig, gick med på Asbjurs vädjanden och visade nåd mot hans far. Han frigav också många män från Scanviue från sin tjänst, så att de skulle återvända till sitt land och stödja Tukka med sina vapen”.

Från rimligtvis Roskildeområdet återvände så Asbjörn med en stor mängd skånska krigare till Skåne. Han fann sin far Toke vid Öresund med sina skepp och krigare:

”Med denna glädjande nyhet skyndade sig Asbjur till Tukka, som fått tillbringa sin tid i exil vid sandsundet (Öresund) *nordväst om Lvntarumn, där hans trogna följeslagare med sina skepp bevakade inloppet till den handelsplats som kallades för Lvntertumn.”*

Att *”Luntarumn”* åsyftar staden Lund framgår från andra omnämnande i *”Gesta Wulinenis”* men var fanns *”Lvntertumn”*? När Björn (Styr-

Platser som omtalas i texten. Kartan är från 1684.

Lomma i slutet av 1700-talet. Det mörka området innanför vallen är det troliga stadsområdet.

björn) från Jomsburg sökte upp Toke i Skåne direkt efter Harald Blåtands död år 985 var det till Tokes säte i Borgeby, *”Burgerbau”*, invid Löddeköpinge han begav sig. Här fanns en av de ringborgar som var så typiska för just denna danska period i slutet av 900-talet. Rimligtvis är det denna plats som omtalas som Tokes exilplats. Visserligen fanns det här en stor handelsplats på andra sidan Löddeå men det är mera troligt att *”Lyntertumn”* avser orten Lomma som Lunds hamn, belägen inte långt söder om Borgeby.

År 1980 arbetade jag som museichef på Malmö Stadsmuseum. Våra omfattande arkeologiska utgrävningar inne i Malmö city hade för mig öppnat frågan vilken relation Lomma och den under 1200-talet uppväxande staden Malmö kunde ha haft. Var Lomma Malmös föregångare? Jag kontaktade historikern Sten Skansjö och bad honom undersöka allt material som rörde det äldsta Lomma. Sitt resultat publicerade han sedan i artikeln *”Malmös tidigmedeltida föregångare?”* [1]

Lomma omtalas med stadsbebyggelse i Knut den heliges donationsbrev år 1085. Redan i början av 1200-talet hade denna bebyggelse dock upphört och Lomma blivit en vanlig kyrkby. Sten Skansjö fäste också uppmärksamheten på en halvcirkelformad vall på äldre lantmäterikartor, en vall som skyddat detta stadsområde mot havet medan bebyggelsen däremot legat öppen mot den breda ån. Tyvärr har det inte gjorts några arkeologiska undersökningar inne på det vikingatida stadsområdet som nu sedan länge är i det närmaste helt förstört av äldre industrier och nyare bebyggelse.[2] En så stor vikingatida stadsbebyggelse med försvarsvall vid den å som löper upp till Lund måste givetvis ha varit av stor betydelse för just Lund. Det är därför inte osannolikt att *”Lvntertumn”* bör ha varit *”Lvntarumns”* hamnstad.

Om den tidigare härskaren över Skåne, Björn Jarl, berättar krönikan att:

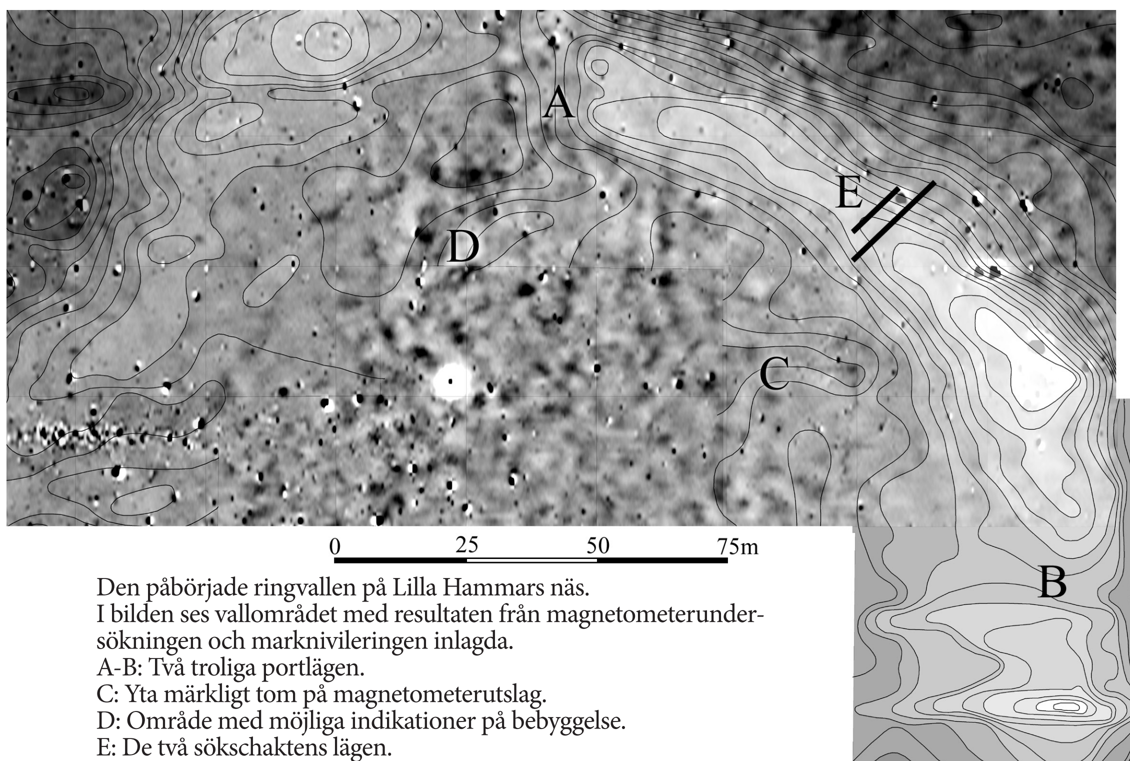
> *”Bjurn Jarl var härskare över Sconviue fram till 964, och 12 år senare tilläts han återgå i tjänst som palatin* (kunglig ämbetsman).*”*

Tuke hade alltså efter episoden i Roskilde 983 kommit i onåd hos Harald Blåtand och blivit avsatt. Samtidigt hade Björn Jarl återinsatts som Skånes kung. När nu Toke blivit benådad av Sibir Fultarson ändrades emellertid dramatiskt den politiska situationen i Skåne:

> *”Under tiden rådde oroligheter i landet, ty gamle Bjurn Jarl, återinsatt genom nåd efter fördrivningen av Tucca ett år tidigare, omgav sig med män från Anglorum, och dessa män, i stället för att utföra kung Haralds order och bygga befästningar vid Hallyre, engagerade sig med sina följeslagare i rov och plundring.*
> *När han* (Björn Jarl) *fick höra om Tukkas återkomst och om de många män som följde honom mot Lvntertumn, drog han sig tillbaka med sina trogna följeslagare och nykomlingarna till Hallyre för att möta Tukkas armé.”*

”Hallyre” är lika med Halör vid Höllviken i sydöstra Skåne. Platsen omtalas i den s.k. *”Färingasagan”*. Det berättas att Trond från Färöarna tog sig från Norge ner till den stora marknaden vid Halör. Här befann sig samtidigt Harald Blåtand och hans hird:

”Um sumarið eftir fór Þrándur með byrðingsmönnum suður til Danmerkur og kom á Haleyri um sumarið. Þar var þá fjölmenni sem mest, og svo er sagt, að þar kemur mest fjölmenni hingað á norðurlönd meðan stendur markaðurinn. Þá réð fyrir Danmörk Haraldur konungur Gormsson er kallaður var blátönn. Haraldur konungur var á Haleyri um sumarið og fjölmenni mikið með honum.” [3]

Den påbörjade ringvallen på Lilla Hammars näs.
I bilden ses vallområdet med resultaten från magnetometerundersökningen och marknivileringen inlagda.
A-B: Två troliga portlägen.
C: Yta märkligt tom på magnetometerutslag.
D: Område med möjliga indikationer på bebyggelse.
E: De två sökschaktens lägen.

Efterledet "ör" hänsyftar till utskjutande uddar utifrån vilket Öresund fått sitt namn. Samtliga platser utmed detta sund med detta efterled i sitt namn har en sådan placering. Halör var troligtvis benämningen på Lilla Hammars näs mellan Höllviken och Foteviken. Att platsen inte är identiskt med Skanör visar det faktum att den stora marknaden pågick under sommaren, vilket det också berättas om i kung Olav Tryggvessons saga med händelser från ca 990, och alltså inte kan ha varit den sillmarknad på hösten som Skanör senare uppstod kring. Längst ute på Lilla Hammars näs finns ett av Skånes större gravfält från yngre järnålder som visar platsens tidiga betydelse.[4]

"Gesta Wulinensis" uppgift om att Harald Blåtand skulle bygga befästningar vid Halör men att dessa aldrig blev gjorda stämmer med de arkeologiska fynd som gjorts ute på detta näs. År 2009 tog Poul Erik Lindelof kontakt med mig på Fotevikens Museum och visade flygfoto från NASA som avslöjade en terrängbild som liknade en fjärdedel av en cirkelrund ringborgs jordvall invid det stora gravfältet. Vi tog kontakt med professor Klavs Randsborg vid Köpenhamns universitet och jag ordnade fram tillstånd för en mindre utgrävning i området och också för en omfattande markradarundersökning. Vi lade två sökschakt vinkelrätt tvärs genom den förmodade vallen. Markprofilerna visade att vallen varit ca tio meter bred. Profilerna avslöjade ett antal lager av uppstaplade jordtorvor; säkra bevis på att vallen inte var formad av naturen.

Det bevarade vallpartiet utgjorde den nordöstra delen av en påbörjad borganläggning. Vallen avslutades tvärt mot norr (A) och i öster fanns en nedsänkning för ett troligt portläge (B). Om borgbygget slutförts hade den haft en ytterdiametern på ca 190 meter och därmed varit i storlek med de större av Harald Blåtands ringborgar. Markradarundersökningen visade emellertid att endast en fjärdedel av borgen påbörjats.[5]

Denna arkeologiskt påvisade borganläggning svarar väl till krönikans uppgifter men här talas det om befästningar i pluralis. Vi måste alltså hitta ytterligare en befästning ute på Lilla Hammars näs, det forna Halör. Vid marinarkeologiska undersökningar av mynningen in till Foteviken åren 1981-1982 kunde Nationalmuseets Skibshistoriske Laboratorium i Roskilde i samarbete med Malmö museer undersöka den närmare trehundra meter långa stenspärr med fem sänkta vikingaskepp som lagts över mynningen. Själva dateringen av stenspärren kunde uppskattas utifrån dendrodatering av ett av de sänkta skeppen i spärren vilket daterades till runt 1020.[6] Denna mäktiga stenbalustrad under vatten hade emellertid föregåtts av en träspärr på samma plats. Ett årsringsprov från denna pekade på 980-talet men ett prov räcker tyvärr inte för att vi ska vara säkra.[7] En sådan väldig spärranordning kan dock endast ha beordrats av en kungamakt, vilket stämmer med uppgiften från *"Gesta Wulinensis"*.

Vi fortsätter Avicos berättelse i *”Gesta Wulinensis”*:

”När Tukkas här kom fram till Hallyre, utbröt genast en stor strid. Detta hände trots att Bjurn hade skickat en budbärare till Sibir jarl med hopp om att få till en fredsförhandling. Tukkas syfte var aldrig att föra samtal utan han ville att svärd skulle nyttjas. Blod spilldes och Tukka kom segrande ur denna Guds dom [8] *men han förlorade många värdiga män, och bland dem var den fromme Tumar, son till Frydir Jarl, herre i Baldringi, som var svärson till Bjurn Jarl, Wulf son till Gilbir* (Glibir)*, Thursti son till Otis, Busi son till Asura, Hokun och Umurn, söner till Brodir samt riddaren Berengarius. Bjurn gav inte upp utan han kastade sig på sitt svärd efter att han lämnats ensam på slagfältet, omgiven av Tukkas krigare. Han fick dock en kristen begravning i Lvntarumn för att inte folket skulle bli förolämpade.”*

Den Wulf som här omtalas som son till Gilbir måste vara samme man som ett år tidigare invid Roskilde av misstag råkade såra Harald Blåtand. Genom krönikans uppgifter får vi alltså uppgifter om vem som åsyftas på en intressant bild- och runsten i Skåne. Denna sten står på Tullstorp kyrkogård ca 20 kilometer nordost om Trelleborg. Om stenens närmare datering och om de personer som omtalas i runtexten hade man fram till upptäckten av *”Gesta Wulinensis”* inte någon som helst information om.

Runstenen i Tullstorp som omtalar Ulf Glibirson.

Texten lyder:

”× k(g)libiR × auk × osa × × risþu × kuml + þusi × uftiR × ulf +”

vilket i nutida text blir:

”Glibir och Åsa reste kummel dessa efter Ulf”. [9]

Nu vet vi alltså att Glibir var en storman, Åsa troligtvis hans hustru och Ulf sonen som tillhörde jomsvikingarna och som stupade vid Höllviken år 984.

En annan av de stormän som stupade vid slaget vid *”Hallyre”* var *”den fromme Tumar, son till Frydir Jarl, herre i Baldringi, som var svärson till Bjurn Jarl”*. Baldringe kyrka ligger ca 10 km norr om Ystad och på kyrkogården står en runsten. Stenen omtalades av Chr. Stistrup på hans resa i Skåne 1693 finnas inmurad i Baldringe kyrkogårdsmur. Vid ombyggningen av kyrkan 1876 återfanns den i det västra kyrkogårdsdiket, delvis täckt av kalk.

Runstenen i Baldringe. Foto: Jorchr. Wikimedia.

Texten lyder:

”÷ þurkisl × sati × kubl × þausi × aftiR × tuma × sban ÷ ı ÷ fruþaR’ sun × faþur × sin ÷ harþa ÷ kuþan ÷ ı ÷ þikn”

En översättning skulle bli:

”Torgils satte kumler dessa efter Tumme den spåkunnige Frodars son, (en) mycket god thegn”.

Runstenstexten överensstämmer med texten i *”Gesta Wuliniensis”* med undantag för delvis olika personnamnsstavning men den ger också mer information om mannens sociala status. *”Den spåkunnige”* respektive *”den fromme”* visar på speciella egenskaper medan begreppet *”en god thegn” på runstenen* styrks av kröniketexten. Allmänt har man nämligen generellt antagit att begreppet *”thegn”* varit en titel som visar att man varit en betydelsefull storman

Lundagårdsstenen på Universitetsbiblioteket.

som stått kungamakten nära. I krönikan får vi reda på att Tumars far var jarlen Frydir som var gift med dottern till Björn Jarl, Skånes kung fram till år 964 men också under en kort tid åren 983-984.

Genom utgången av slaget vid Halör hade Toke Gormson gjort sig av med sin rival Björn Jarl som regent över Skåne. Han nöjde sig inte med detta. Nu skulle i stort sett hela Björns släkt utplånas:

”Tukka beordrade att alla manliga ättlingar till Bjurn skulle dödas eller berövas sin manlighet (kastreras)*, så att ingen från deras släkt någonsin skulle kunna göra anspråk på makten över Sconviues land. Inte ens de unga bröderna Olv och Ottir skonades fastän de aldrig tagit upp svärdet mot Tucca. Endast deras yngre bror, kallad Turgis, som var son till Asgeir, son till Bjurn, skonades.”*

Här redovisas alltså Björn Jarls familj och närmare släktrelationer. Tidigare hade man ingen alls kunskap om detta. Faktiskt var det så att man inte ens kände till Björn Jarl mer än bara hans namn. Enligt Saxo Grammaticus ca 1190 var Turgis (Torgils) far en person som hette Björn. Enligt en anglosaxisk krönika av Florence av Worcester ca 1100 hette Torgils far Björn (latin: *”Ursius”*). Detta var det enda man visste och där man dessutom menat att Björn varit Torgils far. Om släktleden efter Torgil var man däremot bekant med. Hans son Ulf blev jarl av England och som jarl av Danmark gifte han sig sedan med Knut den stores syster Estrid. Knut och Estrid var barn till Sven Tveskägg. Estrids och Ulfs son Sven Estridsen blev 1047 kung i Danmark och därmed stamfar till medeltidens danska kungar.

Genom uppgifterna i *”Gesta Wulinensis”* blir emellertid släktbilden tydlig ända ner till Björn Jarls generation. Denne hade en son Asgeir som hade fyra söner Rifling, Ulv (*”Olv”*), Otir och Turgis. Rifling är omtalad i krönikans text under året 981 då han stupade i ett slag i *”Jutland”*. Han ingick då i en här där han tillsamman med Toke Gormson kämpade mot jarlen *”Lefas”* släktingar vilka återigen gjort uppror mot Harald Blåtand. Redan året 963 hade Harald organiserat:

”en väpnad expedition till norra ”Jutlandii” (Jylland) *för att straffa rebellerna som under ledning av Jarl Lefa väckte ett uppror för att dra sig tillbaka från trohetseden till den kungliga myndigheten.”*

En runsten restes på den troliga platsen där Rifling dog, vid Grenstens kyrka på Jylland. Texten lyder: **”÷ tuki ÷ smiþr ÷ risþ × ÷ stin ÷ þisi ÷ aiftiʀ ÷ ÷ ʀifla ÷ sun ÷ askis ÷ bianaʀ ÷ sunaʀ ÷ kuþ ÷ hiab ÷ þaʀa ÷ salu ÷”.**

En översättning skulle bli:

”Toke Smed reste denna sten efter Rifla, son av Esge Björns son. Gud hjälpe deras själ.” [10]

Asgeirs övriga söner ”*Olv*”, ”*Ottir*” och ”*Turgis*” omtalas på den s.k. ”Lundagårdsstenen” som i dag står inne på Universitetsbiblioteket i Lund. Denna mycket höga run- och bildsten fanns fram till år 1693 inmurad i ruinen efter Allhelgonakyrkan som låg på samma plats som dagens bibliotek.[11]

På stenen är avbildad två s.k. ”mask”-figurer samt två bilder av ”det stora djuret”; bilder som i tid svarar väl till slutet av 900-talet. Texten lyder:

”+ þu(r)[kisl ÷ sun ÷ i]sgis ÷ biarnaR ÷ sunaR ÷ risþi ÷ sti[nã ÷ þisi] ÷ (u)(f)tiR ÷ bruþr + sinã ÷ baþa ÷ ulaf ÷ uk ÷ utar ÷ lanmitr ÷ kuþa +”

En översättning skulle bli: *”Torgel, son av Esge Björns son, reste sten denna efter sina bröder sina, Olof och Ottar, landmän goda”*.[12]

En intressant notering när det gäller runstenstexterna från Lund och Jylland är att i den tryckta litteraturen om dessa stenar anges Björn Jarls son som *”Esge”*. Av translittereringen av ursprungsordet *”askis”* och *”i]sgis”* har transkriptionen blivit *”Æsgis”* för att sedan översättas till *”Esge”*. *”Gesta Wulinensis”* omtalar emellertid honom konsekvent som *”Asgeir”* vilken namnform inte förekommer i den tryckta litteratur som handlar om stenen. Åter ett exempel på krönikans trovärdighet. Det vore helt ologiskt om man vid en förfalskning skulle ha ändrat personnamn till något som inte tidigare varit känt.

Varför skonades då den yngste sonen *”Turgis”* i brödraskaran? Förklaringen ges i krönikan:

> *”Den unge pojken var 8 år och hans mor var dotter till Miscos bror, så Tukka lät inte ett hårstrå falla från hans huvud. Han sändes därför till Sibir Jarl för att där undervisas i läror och seder och även för att vörda och hedra sina välgörare.”*

I *”Gesta Wulinensis”* berättas om hur Mieszko, härskare i Polen fram till sin död 992, hade nära bekantskap med det danska kungahuset och inte minst med Harald Blåtand. Vem Mieszkos bror var vet vi inte men här framgår att dennes dotter var *”Turgis”* mor. Uppenbart har hon inte varit mor till de övriga bröderna eftersom dessa kunde dödas.

Den polska texten för de avsnitt från 984 som omtalas i artikeln är följande:

”Tego samego roku Asbjur, syn Tukki, udal się do Sibira Jarla w Selund by prosić o laskę dla swojego ojca, aby ten ponownie mógł zasiąść w Lvntarumn, które jego ukochanym miejscem było i w którym by chwalić imię naszego Pana wybudował mu świątynie. Sibir Jarl, jako na pobożnego i uczciwego śmiertelnika przystało, zgodził się na prośby Asbjura i litość ojcu jego okazał. Zwolnił tez ze służby wielu mężów ze Scanviue by ci wrócili do kraju swego i wsparli Tukkę orężem.

Asbjur pospieszył z tą radosną nowiną do Tukki który na wygnaniu czas spędzał przy cieśninie piaskowej na północny-zachód od Lvntarumn, gdzie wierni mu towarzysze i ich okręty chroniły dostępu do osady zwanej Lvntertumn. W kraju tymczasem niepokój panował gdyż stary Bjurnus Jarl, do łask przywrócon po wygnaniu Tukki, rok wcześniej, otoczył się urzędnikami z Anglorum, a ci miast rozkazy króla Haralda wykonywać i twierdze w Hallyre budować, parali się z towarzyszami swemi rozbojem i łupiestwem. Bjurnus, posłuchu nie miał ni wśród przybyszów, ni wsród swoich lecz władzy bez walki nie zamierzał oddawać.

Na wieść o powrocie Tukki i o wielu hufcach które mu towarzyszyły w drodze do Lvntertumn wycofał się z wiernymi mu towarzyszami do Hallyre by razem z przybyszami czoło wojskom Tukki stawić. Gdy zastępy Tukki dotarły do Hallyre naraz wielka bitwa rozgorzała, mimo iż Bjurnus po rozjemców do Jarla Sibira gońca wysłał. Tukka na pogawędki aliści nie przybył jeno by miecze skrzyżować. Krew się ato polała a zwycięski wyszedł z tego sądu Bożego Tukka lecz wielu zacnych mężów stracił a miedzy nimi byli zbożny Tumar syn Frydira Jarla pana na Baldringi, który zięciem był Bjurnusa Jarla, Wulf syn Gilbira, Thursti syn Otisa , Busi syn Asura , Hokun i Umurn synowie Brodira oraz rycerz Berengarius.

Bjurnus się nie poddał tylko na własny miecz się rzucił gdy sam na miejscu boju, otoczon przez wojow Tykki, został. Chrześcijanki pochówek wszelako otrzymał w Lvntarumn by ludu nie urazić. Bjurnus Jarl władcą Sconviue do 964 roku był a 12 lat później pozwolono mu powrócić i urząd palatyna piastować.

Tukka nakazał by wszystkich męskich potomków Bjurnusa zgładzono lub męskości pozbawiono by już nikt z ich rodu kiedykolwiek roszczeń o wadzę nad krajem Sconvie nie przedstawiał. Nawet

młodych braci Olva i Ottira nie oszczędzono i mimo iż nigdy za miecz przeciw Tucce nie chwycili. Jeno ich młodszemu bratu, zwanemu Turgis, który synem był Asgeira, a tenże synem Bjurnusa, żywot darowano. Młodzian miał 8 lat a matką jego była córka brata Misco, wiec Tukka nie pozwolił by mu z głowy włos spadł. Wysłany został on zatem do Sibir Jarla by tam nauk i obyczajów nabrać a i też należytej wdzięczności dla swoich dobroczyńców."

Noter

1. Sten Skansjö: Malmös tidigmedeltida föregångare? Ale - historisk tidskrift för Skåneland 1980:2.
2. Sven Rosborn: Den vikingatida staden Lomma i Skåne. 2013. https://www.academia.edu/5233589
3. Den svenska översättningen av sagan, se Bo Almqvist: Färingasagan. Södertälje 1992. Vid författarens kontroll av originaltexten har det visat sig att Almqvist översatt originalnamnet "Haleyri" med "Skanör".
4. Claes Pettersson: Kustens mångsysslare. Hammarnäsområdets bosättningar och gravar i äldre järnålder. Skånska regioner. 2002.
5. Sven Rosborn: Vikingatiden på Lilla Hammars näs Vellinge kommun. 2011. https://www.academia.edu/3349783
6. Ole Crumlin-Pedersen: Fotevik. De marinarkeologiske undersøgelser 1981 og 1982. Pugna Forensis-? Arkeologiska undersökningar kring Foteviken, Skåne 1981-83. Malmö 1984.
7. Dendroanalysen gjord av Alf Bråthen och redovisat i ett brev till Fotevikens museum.
8. I den polska översättningen från latinet finns här några polska uttryck som inte längre används idag vilket gjort vissa delar av denna mening svåra att ordagrant översätta.
9. Sven Rosborn: Det står en runsten på Tullstorps kyrkogård. Gamla Trelleborgs jubileumsårsbok 2017. När artikeln skrevs var författaren inte observant på att bokstaven för "k" också kunde motsvara bokstaven "g". I tidigare litteratur hade man nämligen helt utgått från tolkningen "k".
10. Jes Wienberg: Runsten på resa – Lundagårdsstenen från vikingatid till nutid. Mellan slott och slagg. Lund 2016.
11. Jacobsen, L. & Moltke,e.Danmarks Runeinskrifter. Textdelen sid 359 f. København 1941-42.
12. Lars Magnar Enoksen: Skånska runstenar. Lund 1999.